

УДК 391(=161.2):746.3:659.185]069.5М.Дзвін
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-14>

Леся СЕМЧУК,
orcid.org/0000-0002-3209-3585
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) lesia.semchuk@pnu.edu.ua

ОДЯГОВА ВИШИВКА В КОЛЕКЦІЇ «МАЙСТЕРНІ МАГДИ ДЗВІН»: ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

Історично-політичні умови, які склалися в Україні на межі тисячоліть спричинили активізацію процесів національної самоідентифікації в середині українського суспільства та зумовили його консолідацію навколо народних культурно-мистецьких традицій. Стає популярною й масово поширюється колекційна діяльність в громадах – створюються музеї при школах, народних будинках культури, які примножують зразки різних видів народної творчості регіону. За роки незалежності України помітно збільшилася й кількість приватних музеїв, родинних колекцій.

Тенденції сучасного суспільства зумовили появу нових форм культурних інституцій та їх функцій. Нині активно розвиваються різноманітні творчі майданчики, мистецькі простори, у межах інтересів яких чільне місце займають традиції української народної вишивки. Одним з основних напрямків їхньої діяльності є колекціонування, навчання та просвітництво. Об'єднуючи своїми пропозиціями різні верстви населення, вони формуються як важливі соціокультурні середовища, а деякі з них – як альтернативні музейні інституції. Дослідження їх колекційної діяльності та мистецьких практик є особливо актуальним в аспекті розвитку сучасних тенденцій комунікації зі споживачем.

Дана стаття знайомить зі збіркою українського народного вишитого одягу з приватної колекції львівського мистецько-дослідницького простору «Майстерня Магди Дзвін». Аналізуються процеси атрибуції експонатів, пошуки нових способів їх презентації. Висвітлюються форми комунікації майстерні з широкою аудиторією з урахуванням потреб сучасного суспільства, яке на противагу пасивному спогляданню потребує глибшого розуміння й відчуття естетики народного вбрання аж до демонстрації виконавських процесів і безпосередньої участі в них.

Виникнення та діяльність таких культурно-мистецьких просторів упродовж першого двадцятиліття XXI століття вплинуло на процеси відродження й популяризації традиційних художньо-конструктивних ознак одягової вишивки серед широких верств сучасного українського суспільства.

Ключові слова: одягова вишивка, орнаментально-колеристичні структури, приватна колекція, атрибуція, комунікаційний простір.

Lesia SEMCHUK,
orcid.org/0000-0002-3209-3585
Candidate of Art History,
Associate Professor at the Department of Design and Theory of Art
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) lesia.semchuk@pnu.edu.ua

CLOTHING EMBROIDERY IN THE “MAGDA DZVIN’S WORKSHOP” COLLECTION: PRESERVATION AND PROMOTION

The historical and political conditions that developed in Ukraine at the turn of the millennium caused the activation of national self-identification processes in the midst of Ukrainian society and led to its consolidation around folk cultural and artistic traditions. Collecting activity in communities is becoming popular and widespread - museums are created at schools, folk houses of culture, which multiply samples of various types of folk art of the region. During the years of Ukraine's independence, the number of private museums and family collections also increased significantly.

The trends of modern society led to the emergence of new forms of cultural institutions. Currently, various creative platforms are actively developing, artistic spaces within the interests of which the traditions of Ukrainian folk embroidery occupy a prominent place. One of the main areas of their activity is collecting, teaching and education. By uniting different layers of the population with their proposals, they are formed as important socio-cultural environments, and some of them as alternative museum institutions. The study of their collecting activities and artistic practices is particularly relevant in the aspect of the development of modern trends in communication with the consumer.

This article introduces the collection of Ukrainian folk embroidered clothes from the private collection of the Lviv art and research space "Magda Dzvin's Workshop". The processes of attribution of exhibits, the search for new ways of their

presentation are analyzed. Forms of communication of the workshop with a wide audience are highlighted, taking into account the needs of modern society, which, in contrast to passive contemplation, needs a deeper understanding and feeling of the aesthetics of folk clothing, up to the demonstration of performance processes and direct participation in them.

The emergence and activity of such cultural and artistic spaces during the first twenty years of the 21st century influenced the processes of revival and popularization of traditional artistic and constructive features of clothing embroidery among broad layers of modern Ukrainian society.

Key words: clothing embroidery, ornamental and color structures, private collection, attribution, communication space.

Постановка проблеми. За роки незалежності України помітно збільшилася кількість приватних музеїв, родинних колекцій, збірок. Нині популярні й активно розвиваються їх нові форми – різноманітні мистецько-культурні простори, у межах інтересів яких чільне місце займають традиції української народної вишивки. Одним з основних напрямків діяльності таких творчих майданчиків є колекціонування, навчання та просвітництво. Об'єднуючи своїми пропозиціями різні верстви населення, вони формуються як важливі соціокультурні середовища, а деякі з них – як альтернативні музейні інституції. Дослідження їх колекційної діяльності та навчально-мистецьких практик є особливо актуальним в аспекті розвитку сучасних тенденцій комунікації зі споживачем.

Аналіз досліджень. Інформацію щодо умов та особливостей функціонування різних культурних інституцій загалом та їх ролі в соціокультурному просторі на початку XXI століття знаходимо в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників, у ході різного рівня конференцій. Часто їх ініціаторами є самі музеї, а також громадські об'єднання, фонди, вищі навчальні, науково-дослідні заклади тощо. Існує думка про те, що «...в Україні прогнозується найвищий темп розвитку національної музейної справи, який відповідає «сплеску» національної самоідентичності та патріотично-культурного відродження.» (Осадча, 2017: 222). У даному контексті багато дослідників зауважують, що «актуальні завдання сучасного стану соціокультурного розвитку потребують удосконалення механізмів взаємодії культурних інституцій з суспільством...» (Денисюк, 2017: 87), які б сприяли дослідженню потреб споживача й пошуку нових форм комунікації з ним (Бабій, 2022). Про важливість пошуку новітніх форм діяльності та розвитку комунікаційного простору стверджують і музейні працівники (Гладун, 2017).

Що стосується особливостей репрезентації вишитих виробів у контексті затребуваності сучасного суспільства та способів комунікації щодо них між культурною інституцією й споживачем, то ці питання залишаються недостатньо розкритими.

Мета статті – проаналізувати збірку народного вишитого одягу приватної колекції мистецького

простору «Майстерня Магди Дзвін»; висвітлити особливості пошуку способів презентації експонатів колекції, форми комунікації майстерні зі споживачем заради залучення широкої аудиторії в контексті потреб сучасного українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Мистецький простір «Майстерня Магди Дзвін» був заснований у 2014 році, у Львові (Семчук, 2022). Згідно задуму його фундаторки Оксани Печарської, простір мав об'єднати широке коло пересічних українців, зацікавлених у пізнанні естетики народного вбрання та відродженні традиційних регіональних, локальних ознак української вишивки. Важливим завданням було повернення цих традицій в українську родину. Постало питання створення колекції автентичного вишитого вбрання, яке б слугувало основним чинником зацікавлення й було доступним не тільки для пасивного споглядання, а взірцем для реплікації. Тобто, об'єктом, який інформує. Це передбачало кропітку дослідницьку роботу в аспекті атрибуції експонатів колекції, адже згідно з ідеєю створення мистецького простору вони мали б виконувати важливу комунікаційну функцію.

За вісім років діяльності майстерні колекція одягової вишивки перманентно поповнювалася й нині налічує понад 300 експонатів. Найбільше серед них вишитих жіночих, чоловічих та дитячих сорочок. Містку частину складають зразки нагрудного, поясного типів одягу, головних уборів тощо.

Попри те, що майстерня не має офіційного статусу музею, вона виконує його основні функції – збереження, систематизацію, вивчення та використання матеріально-мистецької спадщини українського народу в навчальній і просвітницькій діяльності.

Опираючись на власний досвід та результати досліджень таких авторитетних мистецтвознавців, етнографів, як К. Матейко, О. Кульчицька, Р. Захарчук-Чугай, Г. Стельмашук, М. Селівачов, Т. Ніколаєва, Т. Кара-Васильєва, Л. Булгакова-Ситник, О. Косьміна та багатьох інших колектив майстерні самотужки займається атрибуцією відшуканих творів. Їх опис, створений у процесі детального вивчення зразків, засвідчує високий фаховий рівень ідентифікації матеріалу, типу

крою, замірювання розмірів усіх конструктивних елементів, визначення способів їх зшивання, обметування країв виробу, оригінальних технік вишивання та їх локальних відмінностей. Важливим завданням є дослідження структури орнаментальних систем вишивок, особливостей їх колориту, що сприяє визначенню територіальної приналежності експонатів.

Найбільші труднощі виникають при встановленні точного періоду виготовлення та виконавця. Більшість вишивок у колекції невідомого авторства, адже основну інформацію зазвичай отримують від попередніх власників, а вона часто обмежена. У даному контексті особливо складно атрибутувати вироби, придбані на антикварних ринках. Тому цей процес потребує активної співпраці з мистецтвознавцями, етнографами, істориками, музейними працівниками.

Найширше, зокрема в кількісному, територіальному та хронологічному аспектах, у колекції «Майстерні Магди Дзвін» представлені жіночі вишиті сорочки, серед яких понад 35 експонатів з різних районів Полтавщини, зокрема з околиць Глобино (с. Малі Кринки), Лубен, Миргорода (м. Гадяч); близько 8 з Сумщини; понад 14 з Чернігівщини, зокрема з с. Петрушин, населених пунктів навколо Ніжина (с. Сальне), Мени (с. Киселівка), Новгород-Сіверського (с. Жадове) тощо.

Лєвова частка (понад 60) експонатів колекції представляє художні особливості вишитих жіночих сорочок Східного та Західного Поділля, зокрема Хмельниччини (околиці Дунаївців (с. Миньківці) та Кам'янець-Подільського), Вінниччини (сmt. Чечельник, сmt. Тростянець, сmt. Крижопіль, м. Бершадь, с. Війтівка, сmt. Літин, м. Гайсин, с. Клембівка, сmt. Нова Ушиця, м. Бар, сmt. Томашпіль, м. Шаргород), Одещини (околиці Кодими), Тернопільщини (околиці Заліщиків, Борщова (с. Устя, с. Горошова, с. Вільховець, с. Касперівці, с. Кривче, с. Мельниця Подільська), Бучача) тощо.

Вишивки Буковини складають 10 зразків з Глибоччини та Кіцманьщини (с. Брусниця, с. П'ядиківці) Чернівецької області.

Різнобічно в колекції одягових вишивок «Майстерні Магди Дзвін» висвітлена Гуцульщина – 38 зразків унаочнюють художні особливості вишивок локальних осередків Верховинщини (с. Замагора), Косівщини (с. Космач, с. Бабин, с. Соколівка, с. Уторопи, с. Старі Кути, с. Вербовець), Коломийщини (с. Великий Ключів, с. Мишин), Яремчанщини (с. Ямна). Експонатами з околиць Рахова та Путили представлена закарпатська та буковинська частини Гуцульщини.

Етнографічний регіон Бойківщини репрезентують 6 виробів з околиць Турківщини (с. Лопушанка), Богородчанщини (с. Старуня) та Надвірнянщини (с. Фитьків).

Кількісною в колекції є частина жіночих вишитих сорочок Покуття. Серед 26 експонатів лєвова частка зі Снятинщини, також є зразки з Городенківщини (с. Гаврилівці) та Коломийщини (с. Ясенів Пільний, с. Торговиця).

Вишивки Опілля представлені 17 виробами з Яворівщини, Кам'янки-Бузької та Жовківщини, а Полісся – 10 з Волині, зокрема з Рівненської Сарненщини (с. Городець) та з житомирських сіл Суємці й Смолдирів, що в околицях Баранівки.

Важливими експонатами колекції є фрагменти вишитого народного вбрання – уставки, манжети, подоли, комірці сорочок тощо. Це унікальні зразки для дослідження та реконструкції. Колектив майстерні активно і всебічно привертає увагу громадськості до важливості їх збереження задля подальшого вивчення й відтворення знищених виробів. Пропагуючи культурно-мистецьку цінність народного одягу, Ганна Рогатинська, основний педагог та співвласниця «Майстерні Магди Дзвін», акцентує: «Ми проти того, щоб люди вирізали клаптики вишивки зі знищених сорочок» (Рогатинська, 2021), адже тоді можна відтворити тільки вишитий орнамент оригінальними техніками, а форму конструктивних елементів, способи їх зшивання між собою й особливості крою сорочки – неможливо. Майстриня підкреслює, що вирізання вишитих фрагментів зі знищеного виробу не є «збереженням спадщини», а навпаки – втратою важливої інформації (Рогатинська, 2021).

Після атрибуції експонатів колекції їх дослідження продовжується при створенні детальних колористично-орнаментальних схем вишивок, які використовують у навчальних пропозиціях для реплікації автентичного зразка. Пошук найбільш затребуваних способів пізнання естетики вишитого народного одягу тривав у безпосередніх контактах зі споживачем на різних комунікаційних платформах.

Загалом за вісім років діяльності майстерні її колективом було привернуто увагу декількох сотень учнів до української народної вишивки. Слушно зауважує Т. Осадча: «Раніше музеї були тим, чим вони володіють, а сьогодні вони – те, чим готові поділитися» (Осадча, 2017). У даному контексті «Майстерня Магди Дзвін» як культурна інституція пропонує різні формати пізнання традицій народної вишивки. Для їх реалізації колектив залучає результати власних багаторічних

спостережень, досліджень і практик, мистецтвознавчу, етнографічну літературу та найважливіше – експонати власної колекції.

Одними з пропонуванних є одно-дводенні тематичні майстер-класи, анонсовані у соціальних мережах («Мережка через чисницю з настилом і прутиком» (2016), «Борщівський верхоплут» (2016), «Вирізування» (2017), «Стіб стелене» (2021), «Яворівський кабатик» (2017), «Техніки снятинської вишивки» (2018), «Буковинська цирка» (2018, 2021), «Двобічна гладь» (2021)). Часто їх проводять за участі відомих дослідників, етнографів, мистецтвознавців із використанням колекційних експонатів у приміщенні майстерні. Проте така форма комунікації є короткотривалою й обмежує участь споживача в безпосередньому виконавському процесі та час його сприйняття й відчуття естетики народного виробу.

Більш вдалими й затребуваними виявилися короткотривалі курси («Нерахункові види гладі» (2018), «Основи крою та моделювання носі» (2018), «Проектування та технологія традиційної народної сорочки» (2019), «Бойківська сорочка» (2019), «Буковинська сорочка» (2021), «Сорочка Східного Поділля» (2022), «Уставкова сорочка для початківців» (2022)). Упродовж 1,5 – 2 місяців, один раз на тиждень споживач має можливість не тільки візуального спостереження автентичного виробу, але й тактильного контакту з ним та реалізації власної дослідницької допитливості: відчуття фактури вишитих візерунків, властивостей домотканого полотна, пластичності автентичного виробу.

Така модель взаємодії з колекційними експонатами передбачає їх реплікацію, яка і є кінцевою метою. Виконавський процес з використанням сучасних матеріалів дозволяє прослідкувати рух нитки в структурі матеріалу, утворення стібків, а з них візерунку, тобто відчуття й зрозуміти основний принцип вишивального мистецтва – синтез матеріалу, техніки, орнаменту й кольору. Таким чином споживач систематично, упродовж певного періоду часу перебуває в культурно-мистецькому процесі. Він стає його частиною, має можливість власноруч відтворити сучасними матеріалами виріб, виготовлений століття назад, і користуватися ним у власному мікросоціумі.

Практика залучення автентичних виробів колекції у виконавський процес є досить затребуваною сучасним українським суспільством. Це особлива форма пізнання, відчуття й усвідомлення національної самоідентичності, потреба в якій гостро виникла сьогодні в багатьох українців. Це засвідчує кількість охочих в межах майстерні вишити власну сорочку за автентичним зраз-

ком свого регіону, яка збільшилася в рази з часу повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України.

За час діяльності майстерні її колективом та сотнями відвідувачів було репліковано понад десяток різних колекційних експонатів. Серед них жіночі та чоловічі сорочки локальних осередків Полісся (Сарненський р-н Рівненської обл.), Поділля (с. Клембівка Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл.; м. Борщів, м. Заліщики Чортківського р-ну Тернопільської обл.), Покуття (с. Серафінці Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.), Гуцульщини (Верховинський р-н; с. Космач Косівського р-ну Івано-Франківської обл.), Буковини, Бойківщини, а також Полтавщини та Черкащини.

Як інформаційні майданчики для популяризації української народної вишивки та з метою залучення широкої аудиторії «Майстерня Магди Дзвін» активно використовує різні комунікаційні платформи. Нині вони «...перетворюються на інноваційне медіа ...» (Досенко, 2021), дають можливість обговорення, розкриття різного рівня та актуальності соціальних тем, висвітлення фото і відео засобами ілюстративного матеріалу, обміну ним тощо.

Більшість експонатів колекції з описом типу одягового компоненту та технік його декорування оприлюднено на сторінці «Майстерні Магди Дзвін» у фотохостингу Pinterest. Усі події та результати роботи публікуються в соціальній мережі Facebook, де відбувається й взаємодія з потенційним споживачем та колегами. Додатково, для більшої інформативності та результативної самостійної роботи, створюються й онлайн-пропозиції майстер-класів та курсів з виготовлення виробів. Інформацію, яка розкриває особливості вивчення та атрибуції зразків колекції, висвітлюють у відеозаписах на youtube-каналі.

Висновки. Процес становлення «Майстерні Магди Дзвін» як соціокультурного середовища в межах якого відбувається тісна комунікація минулого і сучасності через матеріально-мистецькі цінності народу, відроджуються традиції одягової вишивки, естетично-художні особливості народного вбрання продовжується і сьогодні.

Відкритість майстерні та перманентний пошук її колективом різних комунікаційних форматів, нових способів презентації автентичних виробів, їх реплікацію в навчальному процесі сприяють залученню широкої аудиторії та формуванню активної підтримки громадськості.

Виконуючи функції музейної інституції – примноження, збереження, систематизація, вивчення та використання в навчально-освітній діяльності

зразків матеріально-духовної культури народу, вишивки, її регіональні, локальні художні особливості, що є надзвичайно важливим в умовах й популяризує традиції української народної початку XXI століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Babii, N., Chmelyk, I., Semchuk, L., Tyrchuk, V., & Voloshchuk, Y. (2022). Art practices in museums of Western Ukraine – from subject to method. *AD ALTA. Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Issue 1, Special Issue XXVII. S. 91–99. http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120127/papers/A_17.pdf <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000819377800016>
2. Гладун О.Д. Модель інтеграції музею у соціум (на прикладі Черкаського обласного художнього музею). *Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності*. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 06-07 червня 2017 р. / редкол. : В.Г.Чернець (голова) та ін. К. : НАКККиМ, Асоціація реставраторів України, 2017. С. 71–75.
3. Денисюк Ж.Д. Візуалізація музейного простору як комунікативна стратегія. *Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності*. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 06-07 червня 2017 р. / редкол. : В.Г.Чернець (голова) та ін. – К. : НАКККиМ, Асоціація реставраторів України, 2017. С. 86–87.
4. Досенко А. Комунікаційні платформи: сучасне бачення. Соціальні комунікації: теорія та практика. Науковий піврічний журнал. Том 12, 2021. Київ. С. 98–106. URL: <https://new.comteka.com.ua/index.php/journal/article/view/103> (дата звернення: 10.12.2022).
5. Осадча Т. В. Сучасні тенденції розвитку музейної діяльності. Digital маркетинг в комунікаційній стратегії музею. *Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності*. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 06-07 червня 2017 р. / редкол. : В.Г.Чернець (голова) та ін. К. : НАКККиМ, Асоціація реставраторів України, 2017. С. 222–226.
6. Рогатинська Г. Не ріжте старі сорочки. URL: (135) НЕ РІЖТЕ старі сорочки - YouTube (дата звернення: 27.09.2022).
7. Семчук Л. Діяльність мистецького простору «Майстерня Магди Дзвін» у контексті відродження української народної вишивки на початку XXI століття. *Народознавчі зошити*. Вип. 4. (166). Львів, 2022. С. 928–937.

REFERENCES

1. Babii, N., Chmelyk, I., Semchuk, L., Tyrchuk, V., & Voloshchuk, Y. (2022). Art practices in museums of Western Ukraine – from subject to method. *AD ALTA. Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Issue 1, Special Issue XXVII. Pp. 91–99. [in English]. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120127/papers/A_17.pdf <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000819377800016>
2. Hladun O.D. Model intehratsii muzeiu u sotsium (na prykladi Cherkaskoho oblasnoho khudozhnoho muzeiu) [Model of museum integration into society (on the example of the Cherkasy Regional Art Museum)]. *Muzei ta restavratsiia u konteksti zberezhenia kulturnoi spadshchynu: aktualni vyklyky suchasnosti*. Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 06-07 chervnia 2017 r. / redkol. : V.H.Chernets (holova) ta in. K. : NAKKKiM, Asotsiatsiia restavratoriv Ukrainy, 2017, pp. 71–75 [in Ukrainian].
3. Denysiuk Zh.D. Vizualizatsiia muzeinoho prostoru yak komunikatyvna stratehiia [Visualization of museum space as a communicative strategy]. *Muzei ta restavratsiia u konteksti zberezhenia kulturnoi spadshchynu: aktualni vyklyky suchasnosti*. Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 06-07 chervnia 2017 r. / redkol. : V.H.Chernets (holova) ta in. K. : NAKKKiM, Asotsiatsiia restavratoriv Ukrainy, 2017, pp. 86–87 [in Ukrainian].
4. Dosenko A. Komunikatsiini platformy: suchasne bachennia [Communication Platforms: a modern vision]. *Sotsialni komunikatsii: teoriia ta praktyka*. Naukovyi pivrichnyi zhurnal. Kyiv, 2021, Tom 12, pp. 98–106 [in Ukrainian]. URL: <https://new.comteka.com.ua/index.php/journal/article/view/103>
5. Osadcha T. V. Suchasni tendentsii rozvytku muzeinoi diialnosti. Digital marketynh v komunikatsiinii stratehii muzeiu [Modern trends in the development of museum activity]. *Muzei ta restavratsiia u konteksti zberezhenia kulturnoi spadshchynu: aktualni vyklyky suchasnosti*. Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 06-07 chervnia 2017 r. / redkol. : V.H.Chernets (holova) ta in. K. : NAKKKiM, Asotsiatsiia restavratoriv Ukrainy, 2017, pp. 222–226 [in Ukrainian].
6. Rohatynska H. Ne rizhte stari sorochky [Do not cut old shirts]. URL: (135) НЕ РІЖТЕ старі сорочки - YouTube [in Ukrainian].
7. Semchuk L. Diialnist mystetskoho prostoru «Maisternia Mahdy Dzvin» u konteksti vidrodzhennia ukrainskoi narodnoi vyshyvky na pochatku XXI stolittia [Activities of the art space «Magda Dzvin's workshop» in the context of the revival of ukrainian folk embroidery at the beginning of the XXI century]. *Narodoznavchi zoshyty*. Lviv, 2022, Vyp. 4 (166), pp. 928–937 [in Ukrainian]. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2022-4/18.pdf>